

РЕЦЕНЗІЯ

рецензента

доктора економічних наук, професора

ДЕРІЯ Василя Антоновича

на дисертаційну роботу

Лупійчука Антона Ігоровича

на тему: **«Облік і контроль інноваційного будівництва»**

на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування»

Актуальність теми дослідження. Будівельна галузь є однією із провідних галузей економіки України. У цій галузі завжди впроваджувались інноваційні проекти, технології, види будівельної техніки та будівельних матеріалів, які згодом використовувались і в інших галузях. Інноваційне будівництво, до певної міри, пов'язане з деякими ризиками, проте нерідко воно підвищує довговічність будівель та споруд і сприяє значному зменшенню витрат на будівельно-монтажні роботи. Проблеми обліку та контролю в інноваційному будівництві залишаються недостатньо дослідженими, особливо в умовах цифровізації економіки України.

Значимість наукових досліджень і прикладних розробок із обліку та контролю інноваційного будівництва визначає актуальність обраної Лупійчуком Антоном Ігоровичем теми дисертаційної роботи, коректність позиціонування предмету й об'єкту, мети і завдань дисертаційного дослідження.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри обліку і оподаткування Західноукраїнського національного університету в межах прикладної науково-дослідної теми, яка виконується професорсько-викладацьким складом, докторантами, аспірантами й здобувачами наукового ступеня на тему: «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (державний реєстраційний номер 0122U000927), де автор удосконалив методичний інструментарій обліку і

контролю будівництва з використанням інноваційних інформаційних технологій.

Особистий внесок дисертанта в отриманих наукових результатах.

Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, в якому здобувачем удосконалено теоретико-методичні положення та подані практичні рекомендації з поліпшення обліку і контроль інноваційного будівництва. Здобувачу належать наукові ідеї, теоретичні розробки й узагальнення, вибір методів дослідження, висновки та рекомендації, практичне впровадження результатів наукових досліджень. Внесок здобувача у колективно опубліковані праці конкретизовано у переліку публікацій; у дисертаційній роботі використано лише ті ідеї, які належать особисто автору. Особистий внесок дисертанта є достатнім для такого виду дисертаційної роботи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій. Дисертаційна робота характеризується логічною структурою, достовірністю та обґрунтованістю сформованих висновків і рекомендацій. Достовірність та обґрунтованість представлених у дисертаційній роботі пропозицій ґрунтується на використанні широкого кола інформаційних джерел. Використання автором джерел інформації є необхідним для підтвердження достовірності сформульованих наукових гіпотез та вирішення прикладних завдань дослідження.

Мета дослідження відповідає темі дисертаційної роботи. Визначені об'єкт і предмет дослідження достатньо розкриті в структурі та змісті дисертації. Обґрунтованість і достовірність отриманих наукових досліджень, висновків та рекомендацій підтверджується значним переліком публікацій за темою дисертаційної роботи у періодичних виданнях, а також обговоренням отриманих результатів на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях. Наукові праці автора на достатньому рівні відображають його особистий внесок у

вирішення теоретичних та прикладних проблем удосконалення обліку і контролю інноваційного будівництва.

Отже, зміст та структура роботи повністю узгоджується з її назвою, метою та завданнями досліджень. Наукові положення викладені послідовно й логічно, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах авторських досліджень, що належно апробовані та базуються на різноманітних інформаційних джерелах.

Ступінь наукової новизни результатів дисертаційного дослідження.

Найбільш суттєві результати, що розкривають особистий внесок дисертанта у розробку досліджуваної тематики та характеризують новизну, полягають у комплексі взаємопов'язаних наукових розробок і пропозицій. Ознайомлення зі змістом дисертації Лупійчука Антона Ігоровича, основними науковими працями здобувача дало змогу визначити найважливіші теоретико-методичні положення, висновки та рекомендації, що доводять наукову новизну, відображають науковий внесок авторки у розв'язання наукового завдання щодо обґрунтування теоретичних, методичних положень і практичних рекомендацій з обліку та контролю інноваційного будівництва.

Здобувач відповідно до обраної мети дисертаційного дослідження, яка полягає в обґрунтуванні теоретичних і методичних положень обліку та контролю будівельної діяльності в умовах використання інноваційних інформаційних технологій, а також у формуванні на цій основі якісної інформації для внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів щодо інноваційного будівництва. Їх реалізація дала змогу одержати результати, висвітлені в авторських пропозиціях та рекомендаціях, що містять наукову новизну та мають практичне значення. Досягнення сформованих завдань стало можливим через використання широкого науково-методичного інструментарію, що дало змогу науково обґрунтувати висновки дисертаційної роботи і засвідчити придатність їх до використання у майбутніх наукових пошуках та практичній діяльності.

До найбільш значимих наукових результатів, що спрямовані на удосконалення теоретико-методичних положень та розробку науково-

прикладних рекомендацій з покращення обліку і контролю інноваційного будівництва, варто зарахувати:

1. Методику обліку матеріальних витрат, заробітної плати, амортизації обладнання, енергетичних ресурсів та логістичних процесів в інноваційному будівництві за допомогою технології 3D-друку з використанням єдиної калькуляційної одиниці «окремий шар викладеної будівельної суміші» для достовірного визначення достовірної собівартості продукції ще до завершення будівельного процесу.

2. Інформаційну схему обліку і контролю комбінованого застосування транспортних засобів для одночасних перевезень, що, на відміну від чинного, забезпечує оптимізацію будівельних процесів, зменшення часу на виконання будівельних робіт та мінімізацію витрат забудовників.

3. Ідентифікацію характерних рис інноваційного будівництва за трьома напрямками (вплив навколишнього середовища, унікальність об'єктів обліку та методична індивідуальність галузі), врахування яких в обліку і контролі забезпечує автоматизацію збору й обробки інформації, її збереження в єдиних базах даних, імплементацію хмарних сервісів і смартконтрактів, розвиток електронного проектування та перехід до повного електронного документообігу.

4. Систематизацію інформаційних технологій в обліку і контролі будівельної діяльності за трьома групами: збору первинних даних (геоінформаційні системи, глобальне позиціонування, аеровізуальний безпілотний моніторинг, Інтернет речей, 3D-друк); формування інформаційного середовища (блокчейн і хмарні сервіси); інтерпретації інформації (BIM проектування й технологій віртуальної, доповненої реальності).

5. Розширення таксономії й інформаційного наповнення електронного формату Звіту про управління будівельних компаній з визначенням переліку рекомендованих та заборонених до оприлюднення звітних показників, графічних елементів та описових блоків, які, на відміну від чинних, одночасно враховують інтереси вітчизняних та зарубіжних користувачів, як інструменту електронної комунікації для формування позитивного ділового іміджу, обґрунтування

переваг перед конкурентами, стимулювання споживчого попиту, інтернаціоналізацію діяльності, забезпечення відповідності певним якісним критеріям, покращення довіри державних та громадських інституцій до будівельного бізнесу.

Отже, основні наукові положення, результати і висновки дисертаційної роботи Лупійчука Антона Ігоровича мають істотну наукову новизну, достатній ступінь обґрунтованості, достовірність яких доведена здобувачкою.

Повнота опублікування основних положень дисертації. Дисертаційна робота Лупійчука Антона Ігоровича є самостійною, комплексною і повноцінною науковою працею. Основні положення дисертації викладено у 13 наукових працях загальним обсягом 6,0 д. а., особисто автору належить 4,4 д. а., із них: 4 статті, у яких опубліковані основні наукові результати дисертації (загальним обсягом 3,2 д. а., особисто автору належить 2,6 д. а.); 9 публікацій апробаційного характеру, що додатково відображають наукові результати дисертації (загальним обсягом 2,8 д. а., особисто автору належить 1,8 д. а.).

Основні результати дослідження, викладені у дисертації, доповідалися, обговорювалися та одержали позитивну оцінку на 9 міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, в т. ч. 2 індексуються у міжнародній наукометричній базі Scopus. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням, у якому авторкою особисто розроблено теоретико-методичні основи та практичні рекомендації з удосконалення управлінського обліку і контролю інноваційного будівництва. Здобувачу особисто належать наукові ідеї роботи, теоретичні розробки й узагальнення, висновки та рекомендації, що виносяться на захист та містяться у її публікаціях.

Теоретичне та практичне значення отриманих результатів і рекомендацій про їх використання. Проведені теоретичні дослідження є методичною базою для подальшого розвитку теорії обліку та контролю інноваційного будівництва. Основні теоретичні положення дисертаційної

роботи доведені до рівня методичних розробок, які можуть бути використані у діяльності сучасних будівельних підприємств.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості безпосереднього використання розроблених положень, методичних рекомендацій та організаційних моделей для вдосконалення обліку і контролю інноваційного будівництва, підвищення ефективності використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, посилення інформаційного забезпечення управління будівельними проєктами, автоматизації обліково-контрольних процесів та забезпечення прозорості будівельної діяльності в умовах цифровізації економіки та післявоєнної відбудови України.

Оцінка структури дисертації. Структура дисертаційної роботи Лупійчука Антона Ігоровича є цілісною, логічною і комплексною. Всі розділи пов'язані між собою, що забезпечує цілісне сприйняття досліджуваної проблеми та дає змогу визначити науковий внесок здобувача і ступінь вирішення сформульованих завдань відповідно до теми, мети та завдань дослідження.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 211 сторінок. Робота містить 16 таблиць, 20 рисунків, 7 додатків на 16 сторінках. Список використаних джерел містить 200 назв.

Зі змістовної точки зору робота є завершеною науковою працею, а її результати є науково вагомими і практично значимими. Висновки, пропозиції, рекомендації, сформульовані здобувачем за результатами дисертаційного дослідження, містять елементи наукової новизни та мають цінність для розвитку теоретичних, методичних положень і практики обліку та контролю інноваційного будівництва.

Мова та стиль викладення. Дисертаційна робота Лупійчука Антона Ігоровича підготовлена діловою українською мовою, що ґрунтується на загально-науковій та економічній термінології. Стиль викладення тексту є

науковим унаслідок застосування мовної компресії, логічної послідовності розкриття змісту параграфів і розділів дисертації, однозначності трактувань дефініцій та категорій, смислового взаємозв'язку завдань, наукової новизни, прикінцевих положень і висновків, об'єктивності порівняння проведених наукових досліджень та формування авторської позиції у обліково-контрольній сфері тощо.

Відповідність дисертації паспорту спеціальності, за якою вона подається до захисту. За змістом та оформленням дисертація Лупійчука Антона Ігоровича, враховуючи її міждисциплінарний характер, на тему «Облік і контроль інноваційного будівництва» загалом відповідає встановленим вимогам Міністерства освіти і науки України і паспорту спеціальності 071 – «Облік і оподаткування», галузь знань 07 – «Управління та адміністрування».

Зауваження до дисертації. Разом з важливими науковими здобутками, позитивною оцінкою змісту і оформленням дисертаційної роботи, слід зробити окремі найбільш значимі зауваження та звернути увагу на дискусійні положення, зокрема:

1. З метою кращого розуміння і використання у дисертаційній роботі основних економічних термінів, здобувачу доцільно було б дати власне визначення поняття «інноваційне будівництво» (параграф 1.2). На нашу думку, інноваційне будівництво варто сприймати як процес будівництва і реконструкції об'єктів, що передбачає застосування найкращих теперішніх технологій, поліпшених матеріалів, систем управління за принципами цифровізації і новітніх екологічних норм з поліпшення якості виконання будівельно-монтажних робіт, оптимізації використання ресурсів та підвищення економічної ефективності будівельної діяльності підприємства.

2. Дискусійною є проблема одночасного визнання окремих будівельних об'єктів операційними центрами відповідальності у частині витрат, доходів, прибутків та інвестицій (с. 79-82), що дає змогу формувати кластерну

структуру обліку та управління будівельними підприємствами. Розв'язання цієї проблеми потребує серйозного теоретичного, методологічного і організаційного забезпечення й апробації в реальних умовах будівельної діяльності українських підприємств.

3. В будівельній галузі України існують значні корупційні ризики, тому ця галузь має піддаватись посиленому як внутрішньому, так і зовнішньому контролю (параграфи 3.1 і 3.2). Варто лише згадати корупційні скандали у великому будівництві автомобільних доріг, з будівництвом житлових будинків для державних службовців за рахунок привласнених ними бюджетних коштів, у енергетиці, державних закупівлях тощо. Звідси, здобувачу доцільно було б запропонувати низку антикорупційних контрольних заходів, в тому числі заходів у межах здійснення громадського контролю за будівництвом з наданням громадським контролерам прав на фіксування економічних порушень та зловживань.

4. Для впорядкування звітності про управління в будівельних підприємствах, доцільно було б детальніше обговорити питання щодо практичних підходів з формування переліку відомостей, які підлягають або не підлягають включенню у «Звіт про управління» будівельними підприємствами (параграф 3.3).

Наведені зауваження і рекомендації не зменшують позитивної оцінки дисертації роботи.

Загальна оцінка роботи, її відповідність встановленим вимогам.
Дисертаційна робота Лупійчука Антона Ігоровича на тему «Облік і контроль інноваційного будівництва», представлена на здобуття ступеня доктора філософії, є завершеним самостійним дослідженням, що містить нові науково обґрунтовані теоретико-прикладні результати у сегменті облік та контролю інноваційного будівництва. Отримані здобувачем результати і запропоновані нові рішення, рекомендації та висновки є достовірними і всебічно

обґрунтованими. Дисертація виконана на високому фаховому рівні, її зміст відповідає обраній темі дослідження, мета повністю розкрита.

За рівнем наукової новизни, теоретичним і практичним значенням отриманих результатів, структурою, мовою та стилем викладення дисертація Лупійчука Антона Ігоровича на тему «Облік і контроль інноваційного будівництва» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» № 40 від 12.01.2017 р. (зі змінами і доповненнями), а її автор – Лупійчук Антон Ігорович – заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування».

Рецензент:

**доктор економічних наук,
професор, професор кафедри
обліку і оподаткування
Західноукраїнського
національного університету**

Василь ДЕРІЙ